

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Het bestaan van God en het voortbestaan van religie

1 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg hoe het volgens Anselmus mogelijk is dat Pauw en Witteman het bestaan van God ontkennen: het zijn dwazen die de betekenis van het woord 'God' niet begrijpen / niet inzien wat God is 1
- een uitleg waarom God noodzakelijk in de werkelijkheid bestaat: dat wat niet alleen in het denken bestaat maar ook in de werkelijkheid, is groter dan dat wat alleen in het denken bestaat, en aangezien God datgene is waarboven we niets groters kunnen denken, moet God ook werkelijk bestaan 1
- een uitleg waarom dit alleen voor God geldt: omdat van al het andere dan God kan worden gedacht dat het niet bestaat 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Anselmus kunnen alleen onverstandige dwazen het bestaan van God ontkennen. Dwazen denken slechts middels de (verkeerde) betekenis van het woord en niet door in te zien wat iets is. Pauw en Witteman zijn dus onverstandige dwazen die de betekenis van het woord 'God' niet begrijpen en niet inzien wie Hij werkelijk is 1
- God is datgene waarboven niets groter gedacht kan worden. Dat waarboven niets groter gedacht kan worden, kan niet alleen in het verstand zijn, maar moet zowel in het verstand als in de werkelijkheid bestaan, want dat wat zowel in het verstand als in de werkelijkheid bestaat is groter dan wat alleen in het verstand bestaat 1
- Iets waarvan niet gedacht kan worden dat het niet bestaat is groter dan dat waarvan wél gedacht kan worden dat het niet bestaat: dat waarboven niets groter gedacht kan worden bestaat zo waarlijk dat men zelfs niet kan denken dat het niet bestaat. Alleen God bezit daarom het zijn in de meest waarachtige zin omdat alleen dit hoogste wezen noodzakelijk in de werkelijkheid bestaat, terwijl van al het andere dat bestaat ook gedacht kan worden dat het niet bestaat 1

Vraag	Antwoord	Scores
2	maximumscore 3	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg waarom het standpunt van Philipse het meest overeenkomt met dat van Al Farabi: Philipse stelt dat de wetenschap de maat der dingen is, volgens Al Farabi is de rede superieur aan religie 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg waarom het standpunt van Dekker het meest overeenkomt met dat van Thomas van Aquino: volgens Dekker is er geen conflict tussen wetenschap en religie want hij stelt de waarheid van het geloof boven die van de wetenschap. Ook Thomas ziet de rede als hulpmiddel van religie 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg van het verschil tussen premoderne en hedendaagse debatten over de verhouding tussen wetenschappelijke kennis en religieuze waarheden: religieuze uitspraken kunnen vandaag minder vanzelfsprekend de status van kennis opeisen 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens Philipse is alleen de wetenschap de maat der dingen, en niet religie. Volgens Al Farabi is de rede superieur aan religie, die slechts een afbeelding van de waarheid geeft. De wetenschap stemt hier overeen met de redelijke benadering 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens Philipse wijst in Dekkers ogen het christendom de weg naar de waarheid, terwijl er volgens Dekker geen werkelijk conflict is tussen geloof en rede. Ook Thomas van Aquino ziet geen werkelijk verschil tussen rede en religie, maar ziet de rede uiteindelijk toch als hulpmiddel van religie. In die zin komen ze met elkaar overeen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het verschil tussen premoderne en hedendaagse debatten over de verhouding tussen wetenschappelijke kennis en religieuze waarheden is dat bij premoderne filosofen rede en religie niet wezenlijk met elkaar in strijd zijn en aan de geloofswaarheden niet echt wordt getwijfeld. Hedendaagse debatten over de verhouding tussen wetenschap en religie doen een beroep op andersoortig kentheoretisch gezag dan de middeleeuwse discussies: religieuze uitspraken kunnen minder vanzelfsprekend de status van kennis opeisen 	1

Vraag	Antwoord	Scores
3	<p>maximumscore 5</p> <p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een antwoord op de vraag welke bron van kennis betrouwbaarder is: die waar Philipse zich op beroept of die waar Dekker aanspraak op maakt én in verband gebracht met: 1 • de vier bronnen waarop een beroep kan worden gedaan bij het verwerven van kennis met kritiek op de betrouwbaarheid van elk ervan: (per juist genoemde bron èn kritiek één scorepunt toekennen) 4 <ul style="list-style-type: none"> – waarneming: kan ons bedriegen – rede: de wijze van logische bewijsvoering is niet altijd sluitend te maken – getuigenis/openbaring: gebaseerd op waarnemingen van anderen, die ook bedrieglijk kunnen zijn – mystieke ervaring/intuïtie: niet rechtvaardigbaar tegenover anderen door het innerlijke karakter ervan <p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De bronnen van kennis en de kenvermogens waarop een beroep kan worden gedaan bij het verwerven van kennis zijn de waarneming, de rede, getuigenis (en openbaring) en mystieke ervaring (en intuïtie). De kritiek op de betrouwbaarheid van elk van deze kenbronnen (per juist genoemde kenbron èn kritiek een scorepunt toekennen): 4 <ul style="list-style-type: none"> – De waarneming kan ons bedriegen door bijvoorbeeld de beperktheid van onze zintuigen en gezichtsbedrog. – Redelijke rechtvaardiging vereist logische bewijsvoering, die niet altijd sluitend te maken is. – Getuigenissen en overgeleverde openbaringen zijn gebaseerd op waarnemingen van anderen, die evengoed bedrieglijk kunnen zijn. – Mystieke ervaring en intuïtie zijn niet rechtvaardigbaar tegenover anderen: door het innerlijke karakter ervan zijn ze niet door middel van taal communiceerbaar. • Concluderend ben ik het met Philipse eens, omdat in tegenstelling tot openbaring, de waarneming en de rede hun waarde als kennisbron hebben bewezen in bijvoorbeeld de wetenschap en techniek. Dit ondanks de genoemde kentheoretische kritiek op deze bronnen 1 	

Opmerking

Alleen een scorepunt toekennen per juist genoemde kenbron als daar ook de van toepassing zijnde kritiek op de kenbron bij wordt genoemd.

Vraag	Antwoord	Scores
4	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	• een uitleg waarom de praktische rede volgens Kant niet zonder religie en de daarmee verbonden postulaten kan: anders is het niet mogelijk om menselijk handelen moreel te beoordelen	1
	• een uitleg waarom uit de notie van het hoogste goed het postulaat van het bestaan van God volgt: de gelukzaligheid veronderstelt een oorzaak die deze, in overeenstemming met de zedelijkheid, teweeg kan brengen: God	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	• De praktische rede kan het niet stellen zonder ideeën van religie, vrije wil en God als het hoogste gezag, omdat het anders niet mogelijk is om menselijk handelen moreel te beoordelen. Als je mensen verantwoordelijk wilt stellen voor hun handelen, dan moet je ze behandelen als vrij én onderworpen aan een absolute morele autoriteit. Om tot morele oordelen te komen, moet de rede een hoogste oorzaak veronderstellen die men tot de hoogste bepalingsgrond van zijn wil maakt: God	1
	• Het bestaan van God moeten we postuleren opdat het hoogste goed mogelijk is. Gelukzaligheid is de toestand van een redelijk wezen dat het in het bestaan totaal naar wil en wens gaat, in de mate waarin dit redelijke wezen zedelijk is. Deze gelukzaligheid leidt tot de veronderstelling van het bestaan van een oorzaak die deze werking teweeg kan brengen: God	1

Vraag	Antwoord	Scores
5	maximumscore 3	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg of Quine zou vinden dat het beter is Intelligent Design te verlaten: ja, want als de hypothese van de Intelligent Designtheorie overbodig is dan heeft deze geen praktisch nut 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg van de praktische rol die religieuze uitspraken volgens Quine kunnen spelen: samenvatten, ordenen en voorspellen van waarnemingen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • de verklaring van deze praktische rol vanuit de holistische opvatting van betekenis: betekenisvolle wetenschappelijke uitspraken zijn middels definities verknoopt, waardoor niet de vraag of iets ‘echt’ bestaat maar slechts de vraag of de aanname ervan praktisch nut heeft, beantwoord kan worden 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Of we volgens Quine uit kunnen gaan van Intelligent Design en het bestaan van God, hangt af van de vraag of die uitspraken en theorieën praktisch nut voor ons hebben. Aangezien de hypothese van een Intelligent Ontwerp overbodig blijkt te zijn, heeft deze hypothese geen praktisch nut meer, en is het dus inderdaad beter deze theorie te verlaten 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens Quine kunnen religieuze uitspraken, in het algemeen, wel een praktische rol spelen bij het samenvatten, ordenen en voorspellen van onze waarnemingen, en op die manier nuttig zijn 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Omdat betekenisvolle wetenschappelijke uitspraken middels definities zijn verknoopt vindt verificatie, volgens de holistische visie van Quine, niet zin voor zin plaats, maar worden theorieën in hun geheel getoetst. Dit betekenisvolisme verzwakt de tegenstelling tussen theoretische en empirische uitspraken. Daardoor hoef je je niet af te vragen of dingen echt bestaan, maar slechts of de aanname ervan praktisch nut heeft 	1

Vraag	Antwoord	Scores
6	<p>maximumscore 4</p> <p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een uitleg van de opvatting van Durkheim dat de ceremoniële functie van religie gevaar loopt in de huidige samenleving: wetenschap kan de ceremoniële functie niet overnemen omdat de praktijk van het leven niet wacht tot de wetenschappelijke theorie ervan klaar is • een argument vóór, aan de hand van een adequaat voorbeeld uit de huidige Nederlandse samenleving • een argument tégen, aan de hand van een adequaat voorbeeld uit de huidige Nederlandse samenleving • een beargumenteerd standpunt ten aanzien van de opvatting van Durkheim 	
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De ceremoniële functie van religie is volgens Durkheim gericht op inspiratie en sturing van handelen en voelen dat tijdens bijeenkomsten gezamenlijk kan worden beleefd en bevestigd. De ceremoniële functie van religie wordt gekenmerkt door een drang tot handelen en voelen waarvan de wetenschap altijd op afstand zal blijven omdat de praktijk van het leven niet wacht tot de wetenschappelijke theorie ervan klaar is. Doordat de wetenschap deze ceremoniële functie in de huidige samenleving bovendien dreigt over te nemen, moeten mensen rationele ceremoniën accepteren en uitvoeren die ze niet begrijpen en waarin ze geen reden van bestaan zien • In Nederland zijn kerkelijke gezondheidsorganisaties langzaamaan verdwenen, is het kerkbezoek drastisch teruggelopen en zijn kerken omgetoverd tot supermarkt, boekenmarkt en disco. De ceremoniën rond huwelijk en geboorte zijn versoberd en gerationaliseerd en rond Kerstmis en Pasen geldt vooral efficiëntie van de markt. Dus ja, de ceremoniële functie van religie loopt gevaar in de huidige Nederlandse samenleving • Anderzijds schieten, zoals Taylor zegt, tegenwoordig de nieuwe spirituele organisaties als paddenstoelen uit de grond, wordt er een speciale ‘maand van de spiritualiteit’ ingesteld en zijn spirituele boeken en tijdschriften prompt bestsellers. Deze nieuwe beweging lijkt met haar spirituele praktijken (bijvoorbeeld gezamenlijke beoefening van yoga of meditatie), samenkomsten en geschriften de ceremoniële of bindende functie van religie in te willen vullen. De dreiging dat vooral de rationaliserende wetenschap de ceremoniële functie over zou nemen, terwijl ze dat niet kan, wordt dus door de praktijk geloochenstraft • Ik ben van mening dat de opkomst van nieuwe spirituele organisaties en een maand van de spiritualiteit nu niet dezelfde diep gewortelde bindende functie hebben als die in bijvoorbeeld de kerk al eeuwenlang bestaat. En daarmee loopt deze ceremoniële functie inderdaad gevaar in de huidige Nederlandse samenleving 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De ceremoniële functie van religie is volgens Durkheim gericht op inspiratie en sturing van handelen en voelen dat tijdens bijeenkomsten gezamenlijk kan worden beleefd en bevestigd. De ceremoniële functie van religie wordt gekenmerkt door een drang tot handelen en voelen waarvan de wetenschap altijd op afstand zal blijven omdat de praktijk van het leven niet wacht tot de wetenschappelijke theorie ervan klaar is. Doordat de wetenschap deze ceremoniële functie in de huidige samenleving bovendien dreigt over te nemen, moeten mensen rationele ceremoniën accepteren en uitvoeren die ze niet begrijpen en waarin ze geen reden van bestaan zien • In Nederland zijn kerkelijke gezondheidsorganisaties langzaamaan verdwenen, is het kerkbezoek drastisch teruggelopen en zijn kerken omgetoverd tot supermarkt, boekenmarkt en disco. De ceremoniën rond huwelijk en geboorte zijn versoberd en gerationaliseerd en rond Kerstmis en Pasen geldt vooral efficiëntie van de markt. Dus ja, de ceremoniële functie van religie loopt gevaar in de huidige Nederlandse samenleving • Anderzijds schieten, zoals Taylor zegt, tegenwoordig de nieuwe spirituele organisaties als paddenstoelen uit de grond, wordt er een speciale ‘maand van de spiritualiteit’ ingesteld en zijn spirituele boeken en tijdschriften prompt bestsellers. Deze nieuwe beweging lijkt met haar spirituele praktijken (bijvoorbeeld gezamenlijke beoefening van yoga of meditatie), samenkomsten en geschriften de ceremoniële of bindende functie van religie in te willen vullen. De dreiging dat vooral de rationaliserende wetenschap de ceremoniële functie over zou nemen, terwijl ze dat niet kan, wordt dus door de praktijk geloochenstraft • Ik ben van mening dat de opkomst van nieuwe spirituele organisaties en een maand van de spiritualiteit nu niet dezelfde diep gewortelde bindende functie hebben als die in bijvoorbeeld de kerk al eeuwenlang bestaat. En daarmee loopt deze ceremoniële functie inderdaad gevaar in de huidige Nederlandse samenleving 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>